

Klassekampen reiste inn med sjiamilitser til b Etter IS kommer

FARE: Klassekampen har som et av de første utenlandske mediene besøkt Hawija etter at IS mistet byen. De seirende sjiamilitserne kan så nye, sekteriske konflikter.

Av Joakim Medin
(tekst og foto), Hawija

IRAK

En lang kolonne av biler passerer gjennom det tørre landskapet lengst sør i provinsen Kirkuk. Toyota-pickuper med bevæpnede soldater og maskingevær montert på lasteplanet er i front når kolonnen svinger nordover og kjører i retning byen Hawija.

Vi passerer nedbrente ruiner av små hus, sprengte bruer, samt tankbiler som fortsatt ryker. IS-jihadistene startet enorme branner i et desperat forsøk på å røyklegge områdene slik at koalisjonens bombefly ikke skulle se dem. Det hjalp ikke.

5. oktober kom erklæringen om at Hawija og områdene rundt var befridd fra IS. Hawija var den siste bastionen for IS i det sentrale Irak, og jihadistenes eneste gjenværende territorium i landet er nå en stripe langs grensa til Syria.

Sjiamilitser i aksjon

Som i de andre militære operasjonene deltok sjiamilitserne Hashd al-Shaabi – Popular Mobilisation Units (PMU) – i kampene.

PMU er anklaget for både brutalitet og mord på sunnier i sivilbefolkningen, men har likevel spilt en avgjørende rolle i krigen. Klassekampen er et av de første utenlandske mediene som når det frigjorte Hawija, under beskyttelse av en sjia-turkmensk divisjon i PMU. Der framgår det raskt hvordan sjiamilitserne både vil være en maktfaktor og kilde til nye konflikter.

– Vi ønsker deg velkommen, Husayn! Vi ønsker deg velkommen, Husayn!

Sultne barn uten sko på beina står ved veikanten og skraker når vi rekker inn mot Hawija. PMU-soldatene kaster mat og vann fra bilvindue, og barna slåss om pakke. Det finnes fortsatt ingen hjelpeorganisasjoner her, og

FAKTA

Offensiv mot IS:

■ Sommeren 2014 erobret Den islamske staten (IS) en rekke byer i Nord-Irak.

■ IS kontrollerte på det meste rundt en tredel av Irak, blant annet landets nest største by Mosul.

■ IS har de siste årene vært under økende press i Irak, der en USA-støttet koalisjon har gjenerobret nesten alle byene.

■ Byen Ramadi ble gjenerobret i desember 2015, og Mosul ble gjenerobret i juli i år. 5. oktober ble Hawija, den siste IS-bastionen i Irak, gjenerobret.

det har vært mangel på mat i flere måneder. Barna er sunnimuslimere – det var derfor de og familiene deres kunne overleve i Hawija da IS erobret regionen.

For bare noen dager ville IS ha drept alle som ropte gratulasjoner til Husayn ibn Ali, et sjiasymbol og sønnen til Ali, den første imamen. IS mener sjiamuslimere er kjettere. Men barnas foreldre vet hva barna skal rope for å stå på god fot med sjiamilitserne. Flere av barna har fått sjiaflagg som de vifter med, og vi passerer to gutter som holder opp et flagg med imamen Alis bloddrypende sverd.

– Se der! De er sunnier. De har nektet å bære flagget vårt i 1400 år, men se på dem nå, sier Jawdar Assaf, PMUs kontaktperson i byen Kirkuk.

Det er hans bil Klassekampen ferdes i.

Hawija sentrum er skutt i filler, og det er vanskelig å finne et eneste IS-symbol, til tross for at organisasjonen kontrollerte byen bare for kort tid siden. All propagandaen er byttet ut med PMU-propagan-

da, sjiasymboler og sjiaslagord på flagg, faner og graffiti.

Hawija var en av de første og viktigste bastioner for IS, og de fikk støtte av mange sunnier som var misfornøyde med makt dominansen til sjiane i landet.

Her brøt det ut kamper mellom IS og hæren allerede våren 2013, etter at irakiske styrker skjøt flere titalls mennesker i en protestleir for sunnier.

Vil jobbe med sunnier

Hawija etter frigjøringen viser hvordan både sjiadominansen og den dype sekteris-

men er forsterket, noe som kan skape grobunn for et nytt sunniopprør.

Generalmajor Abu Rida al-Najjar, som er kommandant for PMUs turkmenske divisjon i det nordlige Irak, forsikrer om at seierherrene nå vil fokusere på stabilisering og gjenoppbygging. De vil samarbeide med de lokale sunniarabiske stammene og støtte dem.

– Frigjøringen av Hawija er veldig viktig. Det er mange som har flyktet fra området i de siste ukene, og vi skal sørge for at de kan vende tilbake. Deretter vil vi fortsette å be-

kjempe ideologien til IS.

Najjar forteller at mindre grupper av IS-krigere fortsatt gjemmer seg Hamrin-fjellene. PMU vil nå etablere baser både i Hawija og i Hamrin. Kurdiske ledere hevder imidlertid at Hamrin-fjellene er en naturlig grense mellom Irak og Kurdistan, som de nå forsøker å gjøre selvstendig, samtidig som området mellom Hawija og kurdiskkontrollert territorium inneholder enorme oljeforekomster.

Denne konkurransen har fått mange i lokalbefolkningen til å frykte at den neste kampen i Irak vil være mel-

yen Hawija, som nylig ble gjenerobret fra IS: mer milititsene

FRYKTET: Sjiamilitsene har spilt en avgjørende rolle i gjenerobringen av IS-okkuperte områder, som Hawija. Militene har også stått bak grove overgrep i kampene, ifølge menneskerettighetsgrupper.

MANGLER ALT: Sunnimuslimske barn roper sjiaslagord i Hawija, som nå er frigjort fra IS.

AYATOLLAER: Den religiøse og iranske innflytelsen framgår tydelig i områder som nå styres av sjiamilitser og regjeringsstyrker.

lom kurdere og sjiamilitene. Også Abu Rida al-Najjar insisterer på at de oljekildene som kurderne har overtatt i løpet av krigen mot IS, skal overføres til den irakiske staten.

– Ifølge Iraks grunnlov skal oljen kontrolleres av regjeringen og det statlige oljeselskapet, som tilhører oljedepartementet. Det pågår forhandlinger om saken bak lukkede dører. Folk er urolige for framtida, men jeg tror vi kan finne en løsning, sier han.

Jawdar Assaf, PMUs mann i Kirkuk, uttrykker seg mindre diplomatisk. Han omtaler Iraks statsminister, sjiaen

Haider al-Abadi, som er «motherfucker» som er en svak politiker. Sjiaene burde sette kurderne på plass, mener han. Ifølge Assaf vil det garantert bli krig mot kurderne. Han hevder at vestlige medier presenterer et grovt feilaktig bilde av Irak, der bare kurdisk peshmerga blitt omtalt som helter – til tross for at sjiamilitene gjenerobret mye større områder.

– Halshogget dem selv

Ifølge Assaf er det Israel, Vesten og USA som står bak alle konfliktene i Irak. Regjeringene har lukket øynene for

alle sunniterroristene som har reist fra Europa for å krige sammen med IS. Når Vesten snakker om fred i Irak, er det bare løgn.

– Si til din regjering i Sverige at de skal slutte å sende flere terrorister hit. Jeg møtte flere av dem da det var krig ved hjemstedet mitt, Amerli, i 2014. Hvordan viste jeg at de var svensker? Fordi jeg halshogget dem selv, sier Jawdar Assaf kjølig.

Samme ettermiddag kjører kolonnen videre til en landsby der vi treffer den lokale sunniarabiske stammen Abu Jubur. Generalmajor Najjar hol-

der en tale om å bygge Iraks framtid i fellesskap, og at PMU selvsagt vil forlate Hawija så snart de lokale sunniaraberne er sterke nok på egen hånd. Alle ler av spøken.

Dette er et viktig møte. PMU vil også bygge allianser med sunnigrupper for å forsterke kontrollen over områder der sjiaer er en minoritet. Abu Jubur vil trolig etablere nære bånd til områdets nye militære herskere.

Stammens overhode, sjeik Kamil, har pilotsolbriller og militær uniform i stedet for tradisjonelle arabiske klær. Omgitt av sjiasoldater sier han at når det var mange sunnier som sluttet seg til IS i den første fasen, var det ikke på grunn av arroganse fra den sjiadominerte regjeringen.

– Det var bare på grunn av lav sosial status. Det var tyver og kriminelle. Slike mennesker finnes vel i hele verden? Det skyldtes problemer inne i våre egne stammer, men vi har ikke noe ansvar for det.

Den tause iraneren

Midt i denne strategiske alliansebyggingen kan vi også

fornekke at Iran er involvert. Under hele turneen i Hawija-området har vi blitt fulgt av en stille mann med hvitt skjegg, med olivengrønn uniform uten gradsbetegnelser. Han har en tolk som oversetter til farsi. Mannen nekter å stille til intervju og hevder at han bare er en gjest hos de turkmeniske PMU-lederne. Først seinere forteller oversetteren min det han har overhørt.

Mannen er iraner og er offisiell representant til generalmajor Qasem Soleimani, den beryktede kommandanten for den iranske Revolusjonsgarden, som også sørger for den militære støtten til både libanesiske Hezbollah, PMU, samt regjeringsstyrker i både Syria og Irak.

En overveldende majoritet av de irakiske sjiamilitene har siden 2014 fått våpen fra Teheran og vært hatt stort hell som stedfortrederstyrker. Situasjonen i Hawija viser at sjiamilitene og Iran vil dominere i det nye Irak som vokser fram etter IS-krigen – med nye konflikter som konsekvens.